

SEKTOR BUDOV AKO KLÚČOVÝ PRVOK V ZNIŽOVANÍ ZÁVISLOSTI NA RUSKOM PLYNE

Viac ako polovicu plynu na Slovensku spotrebujeme v budovách. Zároveň v nich dokážeme spotrebu plynu znižovať najrýchlejšie spomedzi všetkých sektorov.

SEKTOR BUDOV AKO KLÚČOVÝ PRVOK V ZNIŽOVANÍ ZÁVISLOSTI NA RUSKOM PLYNE

Konflikt na Ukrajine a realita na trhu s energiami nám ukázala potrebu radikálneho zvýšenia energetickej nezávislosti Európy od ruských energetických komodít, predovšetkým na ruskom plyne. Podiel ruského plynu v Európskej únii tvorí vyše 45 percent. Slovenská republika patrí medzi členské štáty s najväčšou závislosťou na ruskom plyne (až 85 percent). Nadmerná závislosť Slovenska od ruského plynu sa v súčasnosti stala ešte závažnejším bezpečnostným rizikom, než bola doposiaľ.

Z tohto dôvodu predstavila Európska komisia plán s názvom REPowerEU, ktorej cieľom je znížiť dopyt EÚ po ruskom plyne o dve tretiny do konca roka 2022 a zabezpečiť nezávislosť Európy od ruských fosílnych palív v dostatočnom predstihu pred rokom 2030. Jasné plány na ukončení závislosti na ruskom plyne už ohlásilo Nemecko, Poľsko či Taliansko.

Súbežným problémom, ktorý má rovnakého pôvodcu, a ktorému budú musieť vlád SR čeliť je radikálny nárast cien energií. Podľa prognóz IFP je možné očakávať nárast ceny plynu v SR na budúci rok o 60 % a ceny tepla o 40 %.

Odklon od ruského plynu si bude vyžadovať kombináciu opatrení v podobe diverzifikácie nových zdrojov plynu a opatrení na znižovanie samotnej potreby plynu v európskom hospodárstve. Podpora zvyšovania energetickej efektívnosti a podielu obnoviteľných zdrojov, ktorých pôvodným účelom bolo dosahovanie klimatických cieľov, však dnes hrá významný prvok riešenia oboch problémov.

Sektor budov bude kľúčový

Najviac zemného plynu spotrebúva na Slovensku sektor budov (57 % v roku 2020) a priemysel (42 %). Za posledných 15 rokov sme spotrebu plynu najrýchlejšie znižovali práve vďaka úsporným opatreniam v sektore budov.

Úspora na vykurovaní či ohreve teplej vody v budovách môže predstavovať významnú rolu v procese urgentného zníženia závislosti na ruskom plyne. Podľa našich predpokladov je možné do roku 2025 znížiť celkovú spotrebu plynu v SR o 10 až 15 percent v prípade, ak by sme zintenzívnili znižovanie spotreby plynu v sektore budov 1,5 násobne. Znižovanie spotreby plynu v budovách sa musí opierať o mix opatrení tak na strane zníženej spotreby energie (úspory), ako aj na strane výroby energie (obnoviteľné zdroje energie ako fotovoltika či tepelné čerpadlá).

Slovensko potrebuje 2 akčné plány

Okamžitou výzvou Slovenskej republiky je znížiť dovoz ruských fosílnych palív do konca roku 2022 v súlade so spoločným cieľom EÚ (pokles dovozu ruského plynu do EÚ o dve tretiny), a zároveň definitívne ukončiť závislosť na ruskom plyne do konca roka 2026, ktorý ako realistický označil na marcovom summite EÚ premiér SR E. Heger. Je preto nutné, aby vláda SR prijala jasný záväzok v podobe týchto dvoch cieľov, ktorým bude daná najvyššia politická priorita z úrovne predsedu Vlády SR. Následne by vláda SR mala predstaviť balíky potrebných opatrení v podobe dvoch akčných plánov:

1) „Pripravení na zimu“ – zníženie dovozu ruského plynu do konca roku 2022 v súlade s cieľmi EÚ.

2) „Nezávislí na ruskom plyne“ – ukončenie závislosti na ruskom plyne do konca roka 2026.

Zníženie spotreby plynu pomocou opatrení v sektore budov by mala tvoriť dôležitú časť v oboch akčných plánoch. V tomto dokumente ponúkame konkrétne opatrenia pre oba časové horizonty.

VÝZNAM SEKTORA BUDOV V CELKOVEJ SPOTREBE PLYNU V SR¹

Najväčší podiel na spotrebe plynných palív na Slovensku majú budovy a priemysel s podielom na úrovni 57 % a 42 % roku 2020.

Zníženie spotreby plynu v budovách predstavuje 2/3 podiel na celkových úsporách spotreby plynných palív v rokoch 2005 – 2020.

Budovy majú najvyšší podiel na spotrebe energie zo zemného plynu v SR, a zároveň svoju spotrebu znižujú najrýchlejšie spomedzi všetkých sektorov.

POTENCIÁL ZNÍŽENIA SPOTREBY PLYNU POMOCOU ÚSPOR V SEKTORE BUDOV

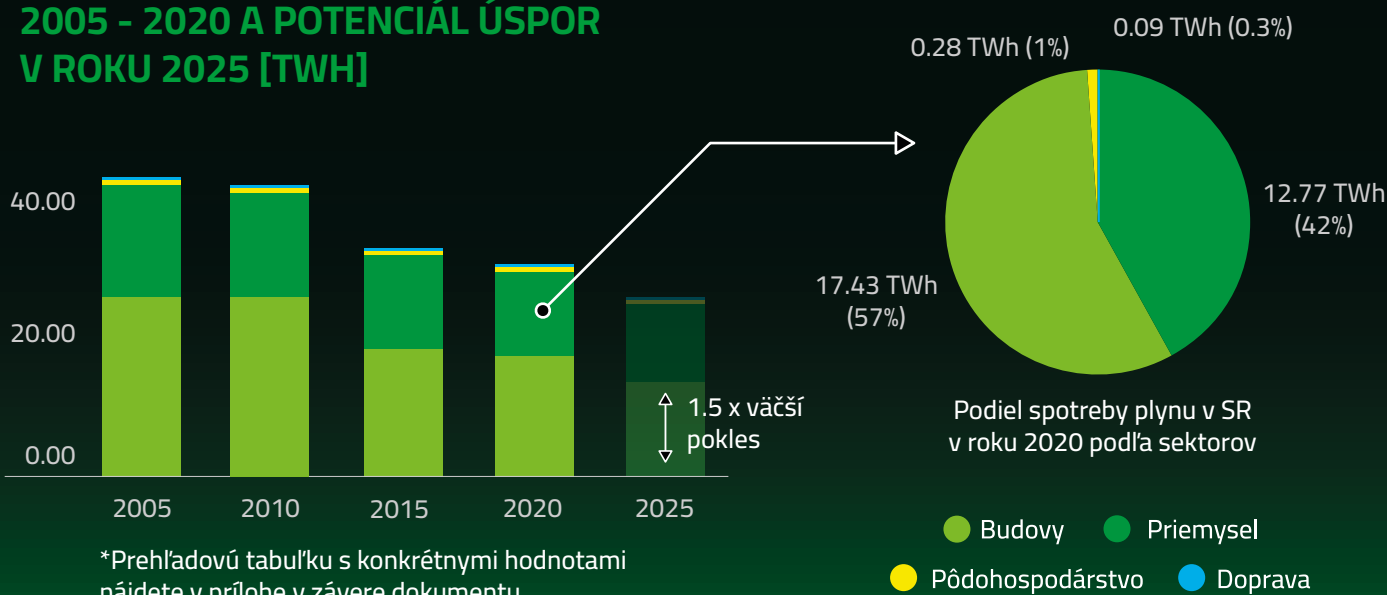
12,8 %

V prípade, ak by sme zintenzívnili znižovanie spotreby plynu v sektore budov 1,5 násobne, je možné do roku 2025 znížiť celkovú spotrebu plynu v SR o 12,8 %.

Potenciál na zníženie spotreby plynu je predovšetkým v sektore budov. Na rozdiel od priemyslu ide o sektor, v ktorom je možné zavádzať opatrenia pomerne rýchlo a nákladovo efektívne.

V roku 2020 bola viac ako polovica budov neobnovená. Zásadná väčšina obnovených budov prešla obnovou práve v období 2005 – 2020. Pri predpoklade zachovania rovnakej úrovne znižovania spotreby plynu je možné očakávať, že do konca roka 2025 príde k dodatočnému poklesu celkovej spotreby plynných palív o 8,6 %.

SPOTREBA PLYNU V SR V ROKOCH 2005 - 2020 A POTENCIÁL ÚSPOR V ROKU 2025 [TWH]

*Prehľadovú tabuľku s konkrétnymi hodnotami nájdete v prílohe v závere dokumentu.

¹ Zdroj: MŽP SR - Vývoj konečnej energetickej spotreby plynných palív v rokoch 2005-2020 v najvýznamnejších sektoroch hospodárstva SR (priemysel, doprava, pôdohospodárstvo, budovy = obchod a služby a domácnosti) dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=2621>

STRATÉGIA VOĽBY OPATRENÍ V SEKTORE BUDOV

Príprava obnovy budovy trvá často celé mesiace a kapacita stavebného trhu sa dokáže zásadnejšie prispôbiť až v strednodobom horizonte. Znížiť spotrebu plynu však potrebujeme z hľadiska energetickej bezpečnosti a ochrany spotrebiteľov pred vysokými cenami a jeho nedostatkom v krátkej dobe. Navrhujeme voľiť stratégiu, ktorá sa opiera o dva body:

1) Spustenie programov obnovy budov

Čo najskôr spustiť všetky pripravované programy na podporu obnovy budov a inštalácie obnoviteľných zdrojov energie a zabezpečiť ich dlhodobé, stabilné a dostatočné financovanie, čím sa podporí rast dopytu (vlastníci budov budú mať istotu, že sa im dostane podpora) a trh sa začne o to skôr prispôbovať (firmy budú mať signál, že dopyt porastie).

2) Podpora rýchlych opatrení

Podporiť rýchlo a relatívne jednoducho realizovateľné opatrenia obnovy budov. Zateplenie strechy alebo stropu, inštalácia termostatických ventilov, realizácia systémov zónovej regulácie, výmena okien či inštalácia prvkov umožňujúcich vytvorenie útlmového režimu vykurovania trvá od niekoľkých hodín do niekoľkých dní a nevyžaduje si dlhú projektovú prípravu. Mnohé z nich sa tiež dajú zvládnuť po krátkom zaškolení, s pomocou strojov či dokonca svojpomocne podľa dobrého návodu a sú teda menej limitované aktuálnou kapacitou trhu. Vďaka tomu sa takéto opatrenia dajú realizovať behom jedného roku na relatívne vyššom počte budov. Zároveň žiadne z nich nebráni dokončeniu hĺbkovej obnovy budovy v budúcnosti.

ZNÍŽENIE SPOTREBY PLYNU V BUDOVÁCH AKO KL'ÚČOVÝ PRVOK AKČNÉHO PLÁNU DO KONCA ROKA 2022 – „PRIPRAVENÍ NA ZIMU“

Cieľom je podporiť realizáciu rýchlych a účinných opatrení, ktoré je možné realizovať v priebehu leta a jesene 2022.

RODINNÉ DOMY:

- Urýchlene spustiť podporný program na obnovu rodinných domov z Plánu obnovy a odolnosti (POO) a:
  - Umožniť budúcim príjemcom podpory na obnovu rodinných domov z POO realizovať opatrenia ešte pred spustením prvej výzvy s oficiálnym príslubom získania dotácie pri splnení zverejnených podmienok,
  - Zvážiť úpravu podmienok alebo prednostnej podpory domom v najhorších energetických triedach s plynovým kotlom,
- Zrušiť existujúcu a plánovanú podporu zdrojov na plyn z verejných prostriedkov.

- V rámci existujúceho projektu „Zelená domácnostiam“ navýšiť rozpočet na podporu na obnoviteľné zdroje pre novostavby rodinných domov a rozšíriť program aj na Bratislavský samosprávny kraj; podporu výmeny zdroja tepla pre obnovované rodinné domy podmieniť splnením určitých požiadaviek na energetickú hospodárnosť budovy.
- Vyčleniť vhodné verejné zdroje na podporu rýchlych a čiastočných opatrení, ktoré nebránia dokončeniu hĺbkovej obnovy budovy v budúcnosti, ale zároveň nespĺňajú podmienku dosiahnutia úspor viac ako 30 % pre použitie európskych prostriedkov:
  - Zateplenie strechy, podkrovia alebo výmena okien (15-20 % úspora),
  - Inštalácia termostatických ventilov a vyregulovanie vykurovacej sústavy (5-10 %).

BYTOVÉ DOMY:

- Upraviť podporu v rámci ŠFRB s cieľom adresnej podpory bytových domov s plynovým kotlom.

VEREJNÉ BUDOVY:

- Urýchlene spustiť výzvy na obnovu verejných budov z Plánu obnovy a odolnosti,
- Podporiť efektívne využitie energetických služieb (prostredníctvom ESCO) pre rýchle riešenia na báze optimalizácie energetickej spotreby.

DOPLNKOVÉ OPATRENIA:

- Vládna marketingová kampaň na podporu obnovy budov a zmenu užívateľského správania (zníženie vnútornej teploty, správny spôsob vetrania a pod.),
- Aplikácia „aký zraniteľný je môj dom“ (rok výstavby, veľkosť, zdroj vykurovania, stav – obnova, prípadne spotreba plynu),

PODNIKY A KOMERČNÉ BUDOVY:

- Urýchlene spustiť projekt „zelená podnikom“ v rámci EŠIF 2021-2027,
- Podporiť efektívne využitie energetických služieb (prostredníctvom ESCO) pre rýchle riešenia na báze optimalizácie energetickej spotreby.

ÚSPORA SPOTREBY PLYNU V BUDOVÁCH AKO KLÚČOVÝ PRVOK AKČNÉHO PLÁNU DO KONCA ROKA 2026 - „NEZÁVISLÍ NA RUSKOM PLYNE“

Cieľom je zvýšiť intenzitu obnovy budovy, a tým navýšiť základné a predpokladané zníženie spotreby plynu v budovách o 1,5 násobok.

- Skoré spustenie financovania obnovy budov z POO a EŠIF s motivujúcim nastavením na dosahovanie vysokej miery energetickej hospodárnosti budov, kvality vnútorného prostredia a udržateľnosti a zníženie intenzity financovania = viac obnovených budov,
- Vytvorenie systémovej podpory pre využívanie energetických služieb pri obnovách verejných budov (klásť dôraz na reálnu úsporu energie),
- Vytvoriť podmienky pre realizáciu verejného obstarávania formou Design&build,
- Jednoduchá (poukážková) podpora na identifikáciu potenciálu úspor budov (vykonanie energetického auditu / certifikátu domu / budovy) s cieľom motivovať vlastníkov k obnove,
- Rýchlejšie odpisovanie investícií do energetickej efektívnosti (priemysel),
- Sprístupniť pravidlá štátnej pomoci pre projekty energetickej efektívnosti. Úprava by mala podstatne zjednodušiť skupinové výnimky, ktoré sa vzťahujú na projekty energetickej efektívnosti. Limit intenzity bez štátnej pomoci by sa mal zvýšiť na 50 % oprávnených nákladov pre všetky veľkosti podnikov, čím by sa zharmonizoval s požiadavkami verejného obstarávania,
- Kampaň na prilákanie domácich a zahraničných pracovníkov do sektora výstavby a obnovy budov – napr. rekvalifikačné kurzy hrazené z verejných zdrojov, otvorenie trhu práce pre zahraničných pracovníkov v oblasti obnovy budov / stavebníctva,
- Zavedenie štandardu bezemisných stavieb pre nové budovy s platnosťou od 1.1.2024 - ako urýchlená implementácia návrhu revízie Smernice EÚ o energetickej hospodárnosti budov, tzn. nové budovy nesmú byť vykurované fosílnymi palivami.

PRÍLOHA:

Kompletný prehľad konečnej energetickej spotreby plyných palív v SR (str. 3)

Rok	Konečná energetická spotreba plyných palív v SR							
	● Budovy		● Priemysel		● Pôdohospodárstvo		● Doprava	
	[TWh]	Podiel	[TWh]	Podiel	[TWh]	Podiel	[TWh]	Podiel
2005	25,28	60,5 %	15,95	38,2 %	0,46	1,1 %	0,09	0,2 %
2010	25,30	62,1 %	14,96	36,7 %	0,37	0,9 %	0,11	0,3 %
2015	18,34	56,8 %	13,62	42,2 %	0,26	0,8 %	0,09	0,3 %
2020	17,43	57,0 %	12,77	41,8 %	0,28	0,9 %	0,09	0,3 %
2025	13,51	50,7 %	11,93	44,8 %	0,28	1,0 %	0,09	0,3 %

**SEKTOR BUDOV
AKO KLÚČOVÝ PRVOK
V ZNIŽOVANÍ ZÁVISLOSTI
NA RUSKOM PLYNE**